

Barraca 3 del Gibert

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: El Gibert de dalt
Emplaçament Entre el Torrent del Vetllador i el Torrent de la Font d'en Sala
Alçada: 390

Coordenades:

Latitud: 41.6442
Longitud: 1.92209
UTM Est (X): 410234
UTM Nord (Y): 4610835

Classificació

Número de fitxa 08179 - 276
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Algú ha posat varies pedres com a marxapeus per evitar que la terra del marge entri cap a l'interior.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0110001100000I
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 23/02/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en el vessant esquerre del Torrent de la Font d'en Sala. Per accedir-hi cal agafar el Camí de Rellinars a Casajoana. En l'indret on el torrent deixa veure el seu llit, convertit en una solera rocosa i ample on conflueix el torrent dels Bugaders cal deixar la pista rodada per agafar un camí que s'inicia en aquest indret i que puja paral·lel resseguint la riba esquerra del torrent de la Font d'en Sala. En trobar una bifurcació oberta per accedir a la torre elèctrica, a mà dreta canviem de direcció, fins a trobar la torre elèctrica. A partir d'aquí cal entrar en direcció sud-est seguint la franja desbrossada per sota de la línia elèctrica.

Es tracta d'una construcció aèria, de planta circular (2,20 m de diàmetre). És una construcció robusta, parcialment adossada al marge d'una feixa actualment emboscada. Està fonamentada en una codina; la pedra emprada és més aviat de mida grossa falcada amb pedruscall i doble llinda (planes). La porta d'accés està orientada al sud-oest (1,30 m d'alçada per 0,50 m d'amplada màxima i 0,40 m d'amplada mínima a l'interior). Els murs tenen un gruix de 0,80 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament central i caramull. L'alçada interior, des del terra al punt central de la volta, és de 2,25 metres. Conserva tot el voladís (que mesura des del terra 1,46 m) característic que impedeix les filtracions d'aigua en cas de pluja. Ha perdut gairebé la totalitat de la terra característica del recobriment exterior, on encara s'hi agafen les moltes i algun sèdum. A l'interior, entrant a mà dreta hi ha un doble tinell o cocó. L'inferior, situat arran de terra, mesura 0,30 m d'amplada per 0,25 m d'alçada per 0,90 m de fondo, probablement per endreçar-hi la perpalina i el xapo. El superior mesura 0,55 m d'amplada per 0,50 m d'alçada i 0,50 m de fondo. Té una espitllera orientada cap al nord-oest.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca. Però sí que està documentada en el plànol de barraques i elements de pedra seca del Claudi Perarnau.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els

"sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

